

SAYI : $\frac{2}{42}$

4
Ankara, 31.1.1942

TÜRK DİL KURUMU
Genel Merkez Kurulu
Tutulgası

Başkan Vekili : Genel Sekreter İbrahim Necmi Dilmen

Ü y e l e r : Besim Atalay, Ahmet Cevat Emre, Ömer Âsım Aksoy, Naim Onat.
Doktor Mehmet Ali Ağakay.

/Başkan Hasan Âli Yücel, Maarif Vekilliğinde, Kolbaşılarda:
Hasan Reşit Tankut Cümhuriyet Halk Partisinde meğgul olduk-
larından gelememişlerdir/.

G Ü N D E M

- 1.- Geçen toplantı tutulgasının okunup onanması;
- 2.- Aylıklara yapılacak pahalılık zammı meselesinin konuşulup kararlaştırılması;
- 3.- Genel Sekreterliğin, Saymanlığın ve Kolların önergeleri;
- 4.- Gelen kâğıtlar.

K A R A R L A R

- 1.- Geçen toplantı tutulgaları okundu.

$\frac{21}{41}$ sayılı tutulgada Hafız Cevdet'e verilecek para için "ücret" denilmiş ise de bunun "müsiki ve plâk telif hakkı olarak düzeltilmesi ve $\frac{22}{41}$ sayılı tutulgaya Sözlük işleri üzerine Kolbaşının yapılan itirazlara verdiği cevapların bir hülâsası eklenmesi Genel Sekreterin teklifi üzerine kabul edilerek tutulgalan...

/Bu hûlâsa bu tutulmaya eklenmiştir/

2.- Aylıklara yapılacak pahalılık artırımının devletçe kabul edilecek esaslar göre yapılması önceden kararlaştırılmış olduğundan ve çıkan kanunda hükümet memurlarına verilen pahalılık artırımları vergiden muaf tutulmuş ise de özel kurumlar için böyle bir muafiyet olmadığından, biri doğrudan doğruya aylıklara kanun ölçülerine göre % 15, 20 ve 25 katmak, öteki de ele geçen paralara bu ölçüde bir artırma yapabilmek üzere vergisi de hesap edilmek suretleriyle iki proje hazırlandığını Genel Sekreter bildirmiş ve bunlardan birinin kabulünü veyahut herkesin özel durumuna göre bu yollardan bir ne veya ötekine göre aylığı artırılmasını ileri sürmüştür.

Bu projeler üzerine konuşularak aylığı 60 lira veya daha az olan bir işyar ve iki daktilo ile çocuğu çok olan bir uzmana ikinci projeye ve öteki işyar ve uzmanlarla odacılara ve gelir geçer çalışıcılarla Sözlük çalışırllarına ve Genel Merkez Kurulu Uzman Üyesine birinci projeye göre artırma yapılması ve bu artırımlarla aylıkların kesirli olarak sıralanması vergi hesaplarını pek çok karıştıracığından bunların aylık alanlar lehine yuvarlak rakamlara çıkarılması kararlaştırıldı.

Bu pahalılık zamlarının bütçe içinde dört aylık olarak ödenebilmesi için bütçenin dördüncü ayının birinci bölümünden 880 liranın ikinci ve 240 liranın üçüncü bölüme ve bütçenin beşinci ayından 160 liranın üçüncü ayının ikinci bölümünün Ç işaretli fıkrasına nakledilmesine ve pahalılık zamları olağanüstü hallerin devamı müddetince süreceğinden gelecek yıl bütçesinde ona göre davranılmasına karar verilerek bağlı artırımlar listesi tasdik olundu.

/Liste bu tutulmaya bağlıdır./

3.- Önergeler üzerine konuşuldu :

a) Genel Sekreterliğin geçen toplantıdan kalmış olan önergesi üzerine konuşularak Tarih Kurumuna geçen Ali Canip Yöntem'den açık kalmış olan

Lûgat - Filoloji Kolunun taramalarla uğraşmak üzere Filoloji kısmı ayrılarak Ömer Âsım Aksoy bu Kolun Kolbaşılığına seçilmiş olmasına göre Lûgat Kolbaşılığına Sözlük işiyle uğraşmakta olan Doktor Mehmet Ali Ağakay'ın seçilmesi ve Refet Ülgen'in istifasiyle açık kalan Terim Kolbaşılığı işlerinin de vekil olarak yine Doktor Mehmet Ali Ağakay tarafından idare edilmesi ve Doktor Mehmet Ali Ağakay'dan açılan Yayın Kolbaşılığına Rize Sayı 1 vı Kemalettin Kamu'nun alınması kararlaştırılmıştır.

Lengüistik - Etimoloji Kolunun ikiye ayrılması ve Etimoloji Kolbaşılığına Fuat Köse Raifin seçilmesi önergesinin görüşülmesi sonraya bırakıldı.

- b) Kısım kısım hazırlanmakta olan Divanı Lûgat-it-Türk endeksinin A harfi tamam olmuş ve B harfi de yarıyı geçmiş olduğundan bunun basıma verilmesi ve bunun için Genel Sekreterin İstanbuldaki Basımevleriyle görüşmesi ve Divanın evvelki ciltlerini basmış olan Alaâttin Kırıl Basımevinin eşit şartlar dahilinde tercih edilmesi ve Naim Onat'ın hazırlamakta olduğu eserin Maarif Matbaasında bastırılması ve Besim Atalay'ın altıda bir kısmını tamamlamış olduğu Tanrı Kitabı tercümesinden Yâsin sûresi ve Kürsi âyetiyle namaz surelerinin eski En'amlar yerine geçmek üzere bastırılması Koruyucu Genel Başkanın yüksek tensiplerine arz edilmiş olduğundan tensip buyurdukları takdirde onun da basıma verilmesi ve İmlâ Kılavuzu baskısı ihtiyaca yetişmeyeceği anlaşılmakta olduğundan lüzumu kadar kâğıt tedariki için başlanmış olan teşebbüslerin ileri götürülmesi ve yeniden kırk bin tane âdi ve eldeki kâğıt derecesinde iyi basım yaptırılması ve bütün bu basım işlerinde Basımevleriyle anlaşmak ve kâğıt ve başka basım gerekleri ısmarlamak ve satın almak üzere Genel Sekretere tam yetke verilmesi kararlaştırıldı.

- c) Serveti Fünun Basımevinin makine ve harflerinin kiralanması veya satın alınması ve binasının kira ile alınması için Tarih Kurumunca birlikte hareket edilmek üzere ileri sürülen düşünce ve Ahmet İhsan Tokgöz'ün

müracaati hakkında Genel Sekreter malûmat vererek, Tarih Kurumu İdare Heyetinin bu işin çok masraf ve külfeti mücip olacağı kanısına varmış olduğunu anlattığından yapılacak bir şey olmadığı neticesine varıldı.

- ç) Coğrafya terimlerinde Şimal karşılığı Kuzay ve Şimalî karşılığı Kuzaysal alınmış ise de astronomi terimlerinde ve İmlâ Kılavuzunda Şimal karşılığı Kuzey şeklinde alınmış olduğundan coğrafyadaki terimlerin de Kuzey ve Kuzeyssel olarak düzeltilmesi kararlaştırıldı.
- d) Lûgat tarama talimatında yapılan değiştirmeler kabul edilerek bu değiştirmelere göre yeni talimatın çoğaltılıp dağıtılması ve Bay Âtîf Tüzüner'e verilen taramalara sayılmak üzere elli lira avans gönderilmesi ve Sudi'nin Hafız Divanı Şerhi kitabınının 200 lira karşılığında Bay Velet İzbudağa taratılması ve Envarül-âşikin kitabının satın alınması karar altına alındı.
- e) Sözlük işleri üzerine konularak madde başlarında kelimenin hangi dil den geldiği hakkındaki işaretlerin iki dilden mürekkep kelimeler hakkında çift olarak kullanılması ve tarih ve coğrafya öz adlarının alınması, fakat terim listelerine girmiş olan yıldız adları gibi kelimelerin alınması ve iyi çalışmakta olduğu Kolbaşı tarafından bildirilen Bay Sabahattin Ali'nin aylığının da Şubat başından öteki çalışıcılar gibi 125 liraya çıkarılması kararlaştırıldı.
- f) Bağuzmanlık işlerinde çalıştırılmakta olan Bay İzzet Bora'nın başladığı günden elli lira aylıkla gelir geçer çalışıcılar kadrosuna alınması ve Şubat başından pahalılık zammı katılarak altmış lira verilmesi kabul edildi.

4.- Gelen kağıtlar okundu.

a) İşyerlerinden Cevdet Çağatay'ın dilekçesi üzerine Mayıs sonuna kadar kapatılmak üzere elli lira avans verilmesi,

b) Ârif Akın'ın istediği otuz lira avansın ödenmesi kabul edildi.

Gündemde başka bir şey olmadığından celseye son verildi.

Başkan

Genel Sekreter

Sayman

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Aslı gibidir.

İsmet Zevcellioğlu J. Ç. Kılıç

N.G.

Sözlük hakkındaki itirazlara cevap

Notu

- 1 - Tariflerde fazla veya yanlış unsurlar ve anlamların sıralanmasında yanlışlar görülebilir. Bunlar, boşuna çalışıldığı kanısını verecek kadar çok ve fahiş olmadıkça mesele teşkil etmezler.
- 2 - Kelime nevilerinin tayini işindeki yanlışlara verilen, hemen hemen, tek misal çabuk kelimesinin, sıfat değil, zarf diye gösterilmiş olmasıdır. Çabuk araba, çabuk vapur, çabuk söz denemediği için bu kelimenin zarf telâkki edilmesi zorunda kalmıştır. Her ne kadar çabuk yürüyüş, çabuk söyleyiş denebilirse de buradaki söyleyiş ve yürüyüş gibi kelimeler fiil niteliklerini bütünü kaybetmiş değildirler. Onun için onlara çabuk, sıfat değil, zarf olarak gelmiştir. Nasıl ki birden bire söyleyiş denebilir de, birden bire söz denemez.
- 3 - Deyimlerin yerleri yalnız "mihaniki" olarak ilk kelimeye bağlanıp anlam ilgisi gâzetilmediği görüşü doğru fakat tutulan yol da zarurîdir. Deyimleri teşkil eden kelimelerin teker teker anlamları ile toptan anlamları arasında, en çoğu, kolayca erilecek ilgi bulunmaz. Küplere binmek'teki küp ve binme kavramlarından hangisi öfke fikrini verir ? Bu mütalâa deyim anlamlarının okuyuculara önceden bilinmiş sayıldığına göredir. Kaldı ki deyimi sözlükte arıyacak olanlar, tahmin edildiğine göre, onun anlamını bilmiyenlerdir. Şu halde bilinmiyen bir şeyle bilinen şeyler arasında ilgi tespiti nasıl beklenebilir?
- 4 - Anadolu kelimeleriyle Türk lûgatlerinden alınmış sözlerin hepsine misal vermek elde değildir. Kullanılışı tahkik edilen kelimelere örnekler verilmekte, fakat ötekilerine, yanlışlıklara düşmemek için geliş güzel misal vermekten çekinilmektedir.

İşyerler

İş	Adı	Aylığı Lira	Zam miktarı Lira	Alacağı Lira
Büro Şefi	H.Rıfki Gülsev	180	20	200
1 inci aşama sekreter	Mahmut Kuşadalı	155	25	180
" " "	Sabit Paylı	100	20	120
" " "	Kemal Ölmezürk	100	20	120
" " "	H.Nâlan Güngür	90	20	110
2 " " "	Cevdet Çağatay	80	15	95
Saymanlık sekreteri	S.Tonguzalp	110	20	130
Demirbaş işyeri	Arif Akın	60	20	80
1 inci aşama daktilo	Müzzat Ünsalan	130	20	150
" " "	S.Devellioglu	115	20	135
" " "	Nezihe Gerze	115	20	135
" " "	Saadet Diniz	115	20	135
" " "	Sahibe Ökten	95	20	115
2 " " "	Şadiye İlalan	80	15	95
" " "	Sabiha Dinç	60	20	80
3 " " "	Kâmile Şarkan	35	15	50
İşyerler tutarı		1520	310	1930

Uzmanlar

Başuzman	Abdülkadir İnan	275	25	300
G.Diller Başuzmanı	A.Dilâçar	260	25	285
1 inci aşama Uzman	İ.Refet Işıtman	185	20	205
" " "	Y.Nâbi Nayır	180	20	200
2 " " "	Dehri Dilçin	155	25	180
" " "	Orhan Şamhal	150	25	175
" " "	Şakir Ülkötaşır	150	35	185
		1355	175	1530

<u>İşi</u>	<u>Adı</u>	<u>Aylığı</u> <u>Lira</u>	<u>Zam miktarı</u> <u>Lira</u>	<u>Alacağı</u> <u>Lira</u>
Top geçimi		1355	175	1530
Yar Uzman	F.Devellioğlu	130	20	150
Çevirmen	Celâl Arıkdemir	130	20	150
"	Cihangir Cantüre	115	20	135
Temanlar tutarı		1730	235	1965

Ödiacılar

Başodacı	Mustafa Okur	50	10	60
"	Halit Atay	50	10	60
Odacı	Nazif Arslantaş	45	10	55
"	Ahmet Cantürk	45	10	55
"	Mustafa Atay	40	10	50
"	Haşim Yıldız	35	10	45
Ödiacilar tutarı		265	60	325

Belir geçer çalışıcılar

Büro	Hasan Alpelli	80	15	95
Kuran Tercümesi	A.Ispartalıoğlu	80	15	95
Derleme Kolu işleri	Osman Turan	80	15	95
Başuzmanlık işleri	İzzet Bora	50	10	60
Belir geçer çalışıcılar tutarı		290	55	345

İ.İ.İ.Ü.Ü.Ü. Üyesi

" " " " "	Ahmet Cevat Emre	350	40	390
-----------	------------------	-----	----	-----

Türk Sözlüğü çalışmaları

" " " "	Nurettin Artan	125	20	145
" " " "	Ercümen Ekrem Talu	125	20	145
" " " "	Sabahattin Ali	125	20	145
Türk Sözlüğü çalışmaları tutarı		375	60	435